

obeštećeni za smanjene plate, odnosno uplatu od 15.000 dinara u toku godine, inače neće odustati od skraćenih časova. Oni takođe tvrde da nije istina da se na plate troši čak 95 odsto prosvetnog budžeta i predlažu da budu deo radne grupe i da imaju celokupan uvid u finansije jer smatraju da bi našli prostor za uštede koje ne bi išle na uštrb plata.

Nažalost štrajkovi zaposlenih u javnom sektoru dobili su mnogo veći značaj i odjek u javnosti od štrajkova radnika koji se već decenijama bore za svoja osnovna prava. Jedan od bitnih razloga da se započne štrajk je nedostatak socijalnog dijaloga, što se vidi i na primeru advokata i prosvetnih radnika u kojima su pregovori tekli sporo, uz stalna uzajamna optuživanja i nespremnost vlade da prihvati neka razumna rešenja koja su nudili štrajkači.

15. Pravo na socijalno obezbeđenje.

15.1. Opšte.

Ustav Republike Srbije u članu 69 propisuje da „građani i porodice kojima je neophodna društvena pomoć radi savladavanja socijalnih i životnih teškoća i stvaranja uslova za zadovoljavanje osnovnih životnih potreba, imaju pravo na socijalnu zaštitu, čije se pružanje zasniva na načelima socijalne pravde, humanizma i poštovanja ljudskog dostojanstva“. Venecijanska komisija dala je komentar u svom Mišljenju o Ustavu Srbije da se ovim aktom socijalna zaštita ne obezbeđuje generalno već samo građanima i porodicama.

Ustav garantuje i prava zaposlenih i njihovih porodica na socijalno obezbeđenje i osiguranje, pravo na naknadu zarade u slučaju privremene sprečenosti za rad, kao i pravo na naknadu u slučaju privremene nezaposlenosti. Određenim kategorijama garantuje se pravo na posebnu socijalnu zaštitu. Ustavna je obaveza države da organizuje fondove za različite vidove socijalnog osiguranja. Članom 70 Ustava posebno se garantuje pravo na penzijsko osiguranje.

Socijalno osiguranje obuhvata penzijsko, invalidsko, zdravstveno i osiguranje za slučaj nezaposlenosti. U Srbiji postoji više zakona koji regulišu oblast socijalnog osiguranja.

Socijalno osiguranje za slučaj starosti i invalidnosti regulisano je Zakonom o penzijskom i invalidskom osiguranju. Zakon o dobrovoljnim penzijskim fondovima i penzijskim planovima. Obavezno osiguranje obuhvata sve zaposlene, lica koja samostalno obavljaju delatnost i poljoprivrednike, a njime se obezbeđuju prava osiguranika za slučaj starosti, invalidnosti, smrti i telesnog oštećenja prouzrokovana povredom na radu ili profesionalnom bolešću.

Pored obaveznog, postoji i mogućnost dobrovoljnog osiguranja za lica koja nisu obavezno osigurana pod uslovima, u obimu i na način predviđen posebnim zakonom (čl. 16 Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju). Istovremeno, dobrovoljnim osiguranjem, osiguranici koji su osigurani obaveznim osiguranjem mogu obezbediti sebi i članovima svoje porodice veći obim ili drugu vrstu prava, od onih koja su predviđena ovim zakonom. Zakonom o dobrovoljnim penzijskim fondovima i penzijskim planovima otklonjena je dilema da li je